

הילכך, **צריכי**, הוצרך התנא לשנות את שתי המשניות.

אך תמהה הגמרא על התירוץ של רב שימי: איך יתכן לומר שאילולי שנה התנא את המשנה במסכת תמורה, והיה שונה רק את המשנה כאן, הוה אמינא שרובע ונרבע כיון ד"לאו איסורי הנאה נינהו", לא ייאסרו את תערובתן בריבוא, ולכן שנה התנא את המשנה במסכת תמורה?!

והרי **הא תנא ליה**, שנה התנא של משנתנו במפורש שהרובע והנרבע אוסרין תערובתן?!

ומתרצת הגמרא: **מי קתני** במשנתנו כאן, גבי רובע ונרבע, באיזה יחס של תערובת הם אוסרים את כל התערובות? [הרי רק ברישא דמתניתין, לגבי דין חטאות המתות שהתערבו, נאמר שאוסרין אפילו ביחס של אחד לריבוא את כל התערובות, אך לא אמר כך התנא לגבי רובע ונרבע?]

ולכן, זה שאוסרין הרובע והנרבע את התערובות אפילו **כל שהן** — **התם**, במסכת תמורה, **קתני** לה, וכדי להשמיענו זאת, שנה התנא את המשנה שם.

אך עדיין תמהה הגמרא: **וניתני הא דתמורה**, מדוע לא שונה התנא רק את המשנה במסכת תמורה, האומרת שרובע ונרבע אוסרין בכל שהן, **ולא בעי הא**, ושוב אין צורך לשנות את המשנה כאן?!

ומבארת הגמרא: המשנה במסכת תמורה מבארת רק את האיסור שבכל התערובות, ואילו משנתנו, **תקנתא איצטריכא ליה**. היא באה להשמיע לנו את האפשרות של תקנה

לכל התערובות, שירעו כולם עד שיסתאבו, וייפדו, כי את זה לא השמיעה המשנה בתמורה.

אך עדיין תמהה הגמרא: מדוע הוצרך התנא במשנתנו לשנות את דין הזכחים הכשרים שהתערבו בחטאות המתות, שאסורה כל התערובת אפילו להדיוט כי אין להם תקנה בפדיון? והרי דינא **דהדיוט**, שאיסורי הנאה אינם בטלים ברוב אלא אוסרין את כל התערובות, **נמי תנא ליה**, שנה אותם התנא במסכת עבודה זרה [עד א].

דתנן במשנה שם: **ואלו אוסרין, ואוסרין** תערובתן **בכל שהן** — **יין נסך, ועבודת כוכבים**?!

ומשנינן: **צריכי**. יש צורך לשנות את שתי עב-א המשניות:

דאי מהתם, הוה **אמינא**, **הני מילי** שגזרו חכמים לאסור תערובת איסורי הנאה אפילו בכל שהוא, **לחולין** בלבד הוא שגזרו. **אבל** כשהתערבו איסורי הנאה בבהמות קדשים, שאם נאסור יהיה פסידא **לגבוה**, **אימא לא נפסדינהו** **לכולהו** קדשים, אלא נתקן שבקדשים כן יתבטלו איסורי הנאה ברוב, כעיקר דינם מהתורה, ויהיה מותר להקריבם היות והתבטל האיסור ברוב, קא משמע לן התנא כאן שלא הקילו בקדשים.

ואי מהכא, הוה **אמינא**, **הני מילי** שנאסרת כל התערובות, ואפילו כשנתערבו איסורי הנאה כל שהם, כי מדובר בקדשים, **דמאים** להביא קרבן מבהמה שהיתה איסור על אף שהתבטלה ברוב. **אבל חולין**, **דלא מאים** לההנות מדבר שהיה איסור הנאה והתבטל ברוב, **אימא איסורי הנאה ליבטלי ברובא**.

הילכך צריבא להשמיענו שאפילו בחולין אינם מתבטלים.⁽⁵⁾

ודנה עתה הגמרא בביאור דברי המשנה, מדוע אין כאן דין ביטול ברוב, ואסורה כל התערובת?

וניבטיל הבהמה האסורה **ברובא** של הבהמות הכשרות?

וכי תימא, שמא תאמר, שטעם הדבר הוא משום שבעלי חיים חשיבי הם, ולא בטלי, וחשיבותם היא בכך שהם "דבר שבמנין", ולכן אינם מתבטל ברוב, עדיין יקשה:

כי הניחא למאן דאמר "כל שדרכו להמנות" שנינו. והיינו, שלדעתו מה ששנינו "דבר שבמנין" אינו בטל, הוא כל דבר שיש אנשים המחשיבים אותו למנותו בפני עצמו, ואינם מכלילים אותו בקבוצה. כגון בהמות, שיש אנשים המקפידים למנות את בהמותיהם אחת אחת, ובשעה שהם מוכרים

אותן אין הם מוכנים למוכרם כ"עדר" של בהמות, אלא מונים כל בהמה אחת אחת בפני עצמה, והילכך שפיר נקראת בהמה "דבר שבמנין", שאינו מתבטל ברוב, וזאת, על אף שיש אנשים אחרים שאינם מונים כל בהמה לעצמה. ומובן לפיו, מדוע בהמה פסולה אינה מתבטלת ברוב בהמות כשרות.

אלא למאן דאמר רק "את שדרכו להמנות" שנינו, והיינו, שלדעתו מה ששנינו דבר שבמנין אינו בטל הוא רק דבר שכך היא דרכו, שכל האנשים נוהגים למנותו בפני עצמו מחמת חשיבותו, רק הוא אינו מתבטל ברוב, **מאי איבא למימרי?** הרי יש אנשים שאינם מקפידים על מנין הבהמות למנות כל בהמה בפני עצמה, אלא מוכרים עדר שלם לפי אומד ולא לפי מנין מדויק של הבהמות, ואם כן, אין בהמה נחשבת דבר חשוב שאינו מתבטל ברוב?!

ומבאר עתה הגמרא היכן נחלקו לגבי דבר חשוב אם הוא דוקא "את שדרכו להמנות",

חשיבותה. אך מאידך, יש אנשים שמוכרים את עדרם באומד, באופן כולל, מבלי למנות כל בהמה בפני עצמה.

ב. כמו כן מוגדר "דבר שבמנין", שהוא דבר אשר דרך המוכרים היא להקפיד על המנין, שאינם מוסיפים יתירה עליו [בעוד שדרך המוכרים להוסיף יתירה בדברים שאינם חשובים].

ונחלקו רבי יוחנן וריש לקיש בגדר "דבר שבמנין", שאינו מתבטל ברוב:

האם הוא דבר שיש אנשים הרגילים למנותו בפני עצמו, אך יש גם אנשים שכן כוללים אותו יחד עם אחרים, כגון במכירת עדר בהמות, ולא מונים כל בהמה בפני עצמה.

5. כל דבר איסור שהתערב ברוב היתר הרי הוא מתבטל ברוב מן התורה, ומותר. אלא שגזרו חכמים שכל דבר איסור שהוא "דבר חשוב", אינו מתבטל ברוב.

א. אחד הדברים המגדירים את האיסור כ"דבר חשוב", שאינו מתבטל ברוב, הוא "דבר שבמנין". והיינו, דבר שמחמת חשיבותו רגילים האנשים למנות כל פרט ממנו, שהם לא מוכרים אותו באומד, ולא מכלילים אותו עם דברים אחרים, אלא כל פרט ופרט נמנה בפני עצמו. וכגון בהמה, שיש אנשים שאינם מוכנים למכור את בהמותיהם כ"עדר", באומד, ללא מנין מדויק של כל בהמה בפני עצמה, אלא מקפידים למנות כל בהמה ובהמה בפני עצמה, מפאת